

Kuusamon kiertotalous 2030 – hanke, Työpaketti 2: Muovin matka

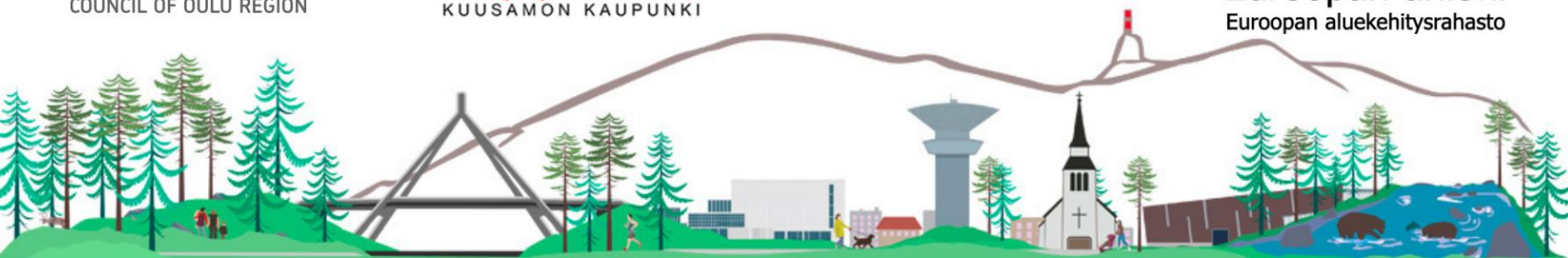

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

macon

HANKKEEN TAUSTAA

- Kuusamon kiertotalous 2030 –hankkeen tavoitteena on luoda Kuusamon kaupungille kokonaisvaltainen ja kaikkia yhteiskunnan sektoreita läpileikkaava kiertotaloussuunnitelma, johon kaikki toimijat voivat sitoutua ja jonka kautta alue viedään kohti kiertotaloutta.
- Hankkeen tuloksena laaditaan tiekartta ohjaamaan Kuusamon siirtymää resurssiviisaaseen kiertotalouteen.
- Työ jakautuu kolmeen eri työpakettiin

HANKKEEN TYÖPAKETIT

Työpaketti 1: Materiaalivirtojen analyysi

Työpaketti 2: Kuusamon kiertotalouden painopistealueiden valinta

Työpaketti 3: Uudet innovatiiviset ratkaisut

2. TYÖPAKETIN TILAISUUDET

- 1. tilaisuus: Rakennusjätteen uudelleenkäytön ja kierrätyksen mahdollisuudet 15.6.2023
- 2. tilaisuus: Kuusamon jätehuollon kehittäminen 11.8.2023
- **3. Tilaisuus: Muovin matka 21.8.2023**

MUOVIN MATKA - TILAISUUDEN OHJELMA

klo 9-12

- Tilaisuuden avaus ja hankkeen esittely, Kuusamon kaupunki ja Macon Oy
- Muovien keräys jätelain mukaisesti, Johanna Alakerttula Macon Oy
- Muovien keräys ja kierrätys Suomessa, Katja Laitinen Sumi Oy
- Muovijätevirrat, Aleksi Rautavuori Macon Oy
- Muovin kierrätys ja jatkojalostus, Mikko Ahokas Macon Oy
- Ideointi muovin tehokkaampaan keräämiseen ja hyödyntämiseen Kuusamon alueella
- Tilaisuuden yhteenveto ja jatkotoimenpiteet

Tilaisuuden tavoite

- Kertoa muovin kiertotaloutta ohjaavasta lainsäädännöstä ja muista ohjauskeinoista
- Käydä läpi mitä muovipakkausten tuottajavastuu tarkoittaa ja miten se toteutetaan
- Kuulla muovijätteen eri kierrätysteknologioista
- Käydä läpi ja keskustella muovijätteen keräyksestä ja kierrätyksestä Kuusamossa ja pohtia miten muovien kiertotaloutta voitaisiin kokonaisuudessaan kehittää Kuusamossa

Muovin matka

Johanna Alakerttula

macon

macon.fi

Miksi muovit?

- Muovit muodostavat kokonaisuudessaan suuren raaka-aineryhmän metallin tavoin ja niiden ominaisuudet poikkeavat huomattavasti toisistaan.
- Muovilla on paljon hyviä ominaisuuksia, minkä vuoksi niiden käyttö on 20-kertaistunut maailmanlaajuisesti viimeisen 50 vuoden aikana
- Muovi on osaltaan ollut mahdollistamassa elintasomme nopeaa nousua, ja se on monipuolinen ja kestävä materiaali.
- Mutta kun se päätyy luontoon, tulee siitä kuitenkin todellinen ongelma. Korkea muovinkulutuksemme on johtanut suuriin määriin muovijätettä ja erityisesti meriroska ja mikromuovit ovat saaneet ihmiset tietoisiksi myös muovin haitallisista vaikutuksista.
- Muoviin liittyvä sääntelykenttä on kasvanut viime vuosina ja uudet vaatimukset muovien käytön, keräyksen ja kierrätyksen osalta koskettavat jo laajaa joukkoa toimijoita

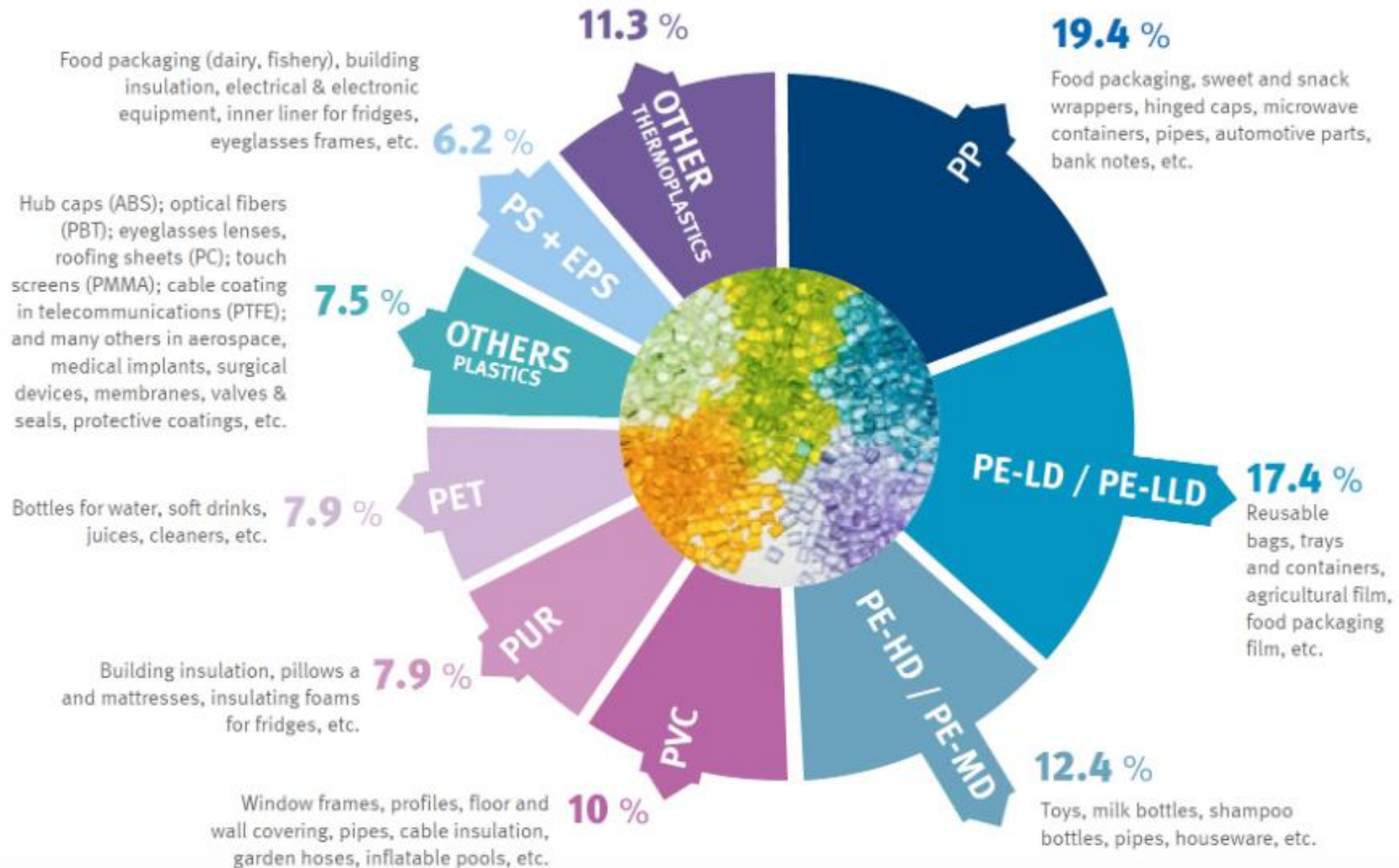

Muovit

Muovien käyttö Euroopassa:

- pakkaus (40%)
- rakennusteollisuus (24 %)
- sähkö- ja elektroniikkateollisuus (6 %)
- maatalous (6 %)
- autot ja kulkuvälineet (3 %).
- muuhun käyttöön, kuten taloustavaroihin, terveydenhuoltoon, vaatteisiin ja huonekaluihin (21%)
- Muovijätettä syntyy kaikilla talouden sektoreilla

SOURCE: PlasticsEurope, Market , Research Group, (PEMRG) and Conversio Market & Strategy GmbH

The applications of different types of plastic in Europe (PlasticsEurope, 2020)

Muovien lainsäädäntötaustaa

EU

- Kiertotalouden toimintasuunnitelma "Circular action plan"
- Muovistrategia
- Jätepuitedirektiivi
- Pakkausdirektiivi (+ ELV (mm. 25 % muovista kierrätettyä...))
- SUP direktiivi

Kansallinen

- EU lainsäädännön toimeenpano
- Oma lainsäädäntö
- Green dealit
 - Muovipussit, rakentamisen kalvomuovit
- Muovitiekartta, alueelliset strategiat ja -ohjelmat, kiertotaloustiekartat
- Kansallinen jätesuunnitelma

Paikallinen

- Kunnat – ilmastosuunnitelmat, kiertotaloustiekartat
- Yritykset – lainsäädäntö, kilpailukyky, verotus, yritysvastuu

Valtakunnallinen jätesuunnitelma - Valtsu

2.10 Vähennetään muovijätteen määrää muovitiekartan mukaisesti ja taataan tarvittaville hankkeille rahoitus

EUn kiertotalouden toimintasuunnitelma ohjaa jäsenmaita ottamaan käyttöön toimia muovien kestävään käyttöön ja roskaantumisen vähentämiseen. Suomen muovitiekartta on hyväksytty 2019 ja sen kautta on rahoitettu toimenpiteitä ja hankkeita mm. muovin käytön vähentämiseksi, korvaamiseksi sekä kierrätyksen lisäämiseksi. Nykyisen muovitiekartan päivitys on käynnissä. Muovijätteen vähentämistä ja muovin kestäväää käyttöä edistävälle hankkeille tulisi järjestää jatkossakin rahoitusta.

Vastuutaho: YM, TEM, Business Finland

Aikataulu: 2021–

2.14 Kehitetään Ei enää jätettä -menettelyjä

Parannetaan kierrätysraaka-ainemarkkinoita mm. kehittämällä käytäntöjä siitä, miten jätteen luokiteltu materiaali lakkaa olemasta jäte (EEJ, Ei enää jätettä). Tuotteistamista koskeva työryhmä seuraa tapauskohtaista EEJ- ja sivutuotepäätöksentekoa ja kehittää menettelyjä sekä ehdottaa tarvittavat lainsäädäntömuutokset menettelyn sujuvoittamiseksi. Osallistutaan myös aktiivisesti EU:n yhteisten EEJ-kriteerien määrittelyyn ja harmonisoitujen asetusten valmisteluun. Laaditaan kansallisia EEJ-asetuksia.

Vastuutaho: YM, TEM, MMM, AVIt, ELYt, kunnat/Kuntaliitto, keskeiset sidosryhmät

Aikataulu: 2021–2024

Valtakunnallinen jätesuunnitelma - Valtsu

4.6 Käynnistetään tutkimus- ja kehityshankkeita erityisesti puu- ja muovipakkausjätteen kierrätysinnovaatioiden luomiseksi

Kehitetään uusia korkealaatuisia kierrätystapoja puu- ja muovipakkauksille sekä yhteistyömuotoja tuottajayhteisöjen ja kierrättäjien välillä. Kemiallisen kierrätyksen ratkaisujen ympäristövaikutuksiin on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Vastuutaho: TEM, Business Finland, Tuottajayhteisöt, Rinki, teollisuus, yliopistot, tutkimuslaitokset

Aikataulu: 2021-

4.8 Muovipakkausten sekä muovijätteen yhteiskeräystä lisätään

Orivedellä on kokeiltu kaiken kotitalouksien muovijätteen yhteiskeräystä, joka on toiminut hyvin ja sitä on jatkettu. Laajennetaan yhteiskeräystä mahdollisuuksien mukaan myös muihin kuntiin. Yhteiskeräystä tulee suunnitella myös yritysmuovien keräykseen. Erityisesti harvaan asutuilla alueilla yhteiskeräys voi tuoda merkittäviä säästöjä kuljetuskustannuksiin.

Vastuutaho: Pakkausalan tuottajayhteisöt, Rinki, KIVO, kunnalliset jätelaitokset, yritykset, jätehuoltoyritykset, Pirkanmaan ELY, Kuntaliitto

Kertakäyttömuovituotteiden vähentäminen

Toimeenpannaan sopimus muovisten kertakäyttöisten elintarvikepakkausten ja juomamukien kulutuksen vähentämiseksi

- Toimeenpannaan vapaaehtoinen sopimus muovisten kertakäyttöisten elintarvikepakkausten ja juomamukien kappalemääräisen kulutuksen vähentämiseksi ja käytössä olevien pakkausten sisältämän muovin määrän vähentämiseksi päivittäistavarakaupan ja ravintola- ja kahvila-alalla, sekä elintarviketeollisuudessa.
- Sopimuksessa asetetaan määrällisiä vähentämistavoitteita.
- Sopimuksella pyritään korvaamaan muovisia kertakäyttöisiä pakkauksia uudelleenkäytettävillä tai muovittomilla kertakäyttöpakkauksilla.
- Muovisten kertakäyttöisten pakkausten käytöstä voidaan myös periä kuluttajilta erillinen maksu.
- Jos sopimus joudutaan irtisanomaan kesken sopimuskauden, ympäristöministeriö ryhtyy valmistelemaan lainsäädäntöä muovisten kertakäyttöisten elintarvikepakkausten ja mukien kulutuksen vähentämiseksi.

Vastuutaho: YM, ETL, MaRa, PTY, Suomen Pakkausyhdistys ry, yritykset ja muut yhteisöt
Aikataulu: 2022-

Muovipakkausten erilliskeräyksen tehostaminen

Jätelain muutos edellyttää muovipakkausten erilliskeräyksen tehostamista:

- Rivi- tai kerrostalo, jossa vähintään 5 huoneistoa
- **1. Taajamassa:**
- Biojätteen erilliskeräys alkaa viimeistään heinäkuussa 2022, pakkausjätteen ja pienmetallijätteen erilliskeräys viimeistään heinäkuussa 2023.
- Biojätteen erilliskeräyksen voi korvata kiinteistöllä tapahtuvalla kompostoinnilla tai muulla vastaavalla pienimuotoisella käsittelyllä, jos kunnan jätehuolto- tai ympäristönsuojelumääräykset tämän sallivat ja toiminnasta ilmoitetaan kunnan jätehuoltoviranomaiselle.
- Jätelain mukaan kunta voi jätehuoltomääräyksissään supistaa tai laajentaa kiinteistöillä tapahtuvaa erilliskeräystä siitä, mihin asetus velvoittaa. Lisäksi kunta voi asettaa erilliskeräysvaatimuksia myös muille kuin asetuksessa tarkoitetuille jätelajeille.
- **2. Taajaman ulkopuolella:**
- Valtioneuvoston asetus ei velvoita jätteiden erilliskeräykseen kiinteistöllä. Kunta voi jätehuoltomääräyksissään kuitenkin asettaa asetusta tiukempia vaatimuksia kiinteistöllä tapahtuvasta erilliskeräyksestä.
- Asukkaita palvelevat kunnan ja pakkausten tuottajan järjestämät jätteen alueelliset vastaanottopaikat.

KUUSAMO

UUDET
JÄTEHUOLTO-
MÄÄRÄYKSET

macon

Taajamien rivi- ja kerrostalot:

Kesäkuusta 2021 lähtien on taajamien rivi- ja kerrostaloissa lajiteltu kiinteistön käytössä oleviin jäteastioihin seitsemää eri jätelaaatua. Yleensä isännöitsijät järjestävät jätahuollon näillä kiinteistöillä.

- muovipakkausjäte
- kartonkipakkausjäte
- lasipakkausjäte
- metallipakkausjäte + pienmetallijäte
- keräyspaperi
- biojäte
- polttokelpoinen jäte

Kaikki muut kiinteistöt (taajamat ja haja-asutusalueet, vakituisen ja vapaa-ajan käyttö):

Syyskuusta 2023 lähtien kaikissa kiinteistöissä lajitellaan erikseen myös seitsemän eri jätelaaatua. Muilta kuin taajamien rivi- ja kerrostaloista, voidaan osa jätteistä kuljettaa itse Ringin ekopisteissä sijaitseviin keräysastioihin tai näille voi myös hankkia astiat kiinteistöjen omaan käyttöön.

Kaikilla kiinteistöillä tulee olla käytössä vähintään kaksi eri jäteastia:

- polttokelpoinen jäte
- biojäte ellei ruoka/keittiöperäistä biojätettä kompostoida siihen soveltuvassa kompostorissa

Elinkeinotoiminnan muovien erilliskeräys

- Elinkeinotoiminnan ja julkisen hallinto- ja palvelutoiminnan harjoittajan (jätteen haltijan) on heinäkuusta 2022 lähtien järjestettävä toiminnassaan syntyvän yhdyskuntajätteen erilliskeräys, jos kiinteistö sijaitsee taajamassa tai asema- tai yleiskaavoitetulla palvelu-, matkailu- tai työpaikka-alueella ja jos toiminnassa syntyy jätettä keskimäärin vähintään seuraavasti:
 - **muovipakkausjätettä 5 kg viikossa**
 - muuta biojätettä kuin puutarha- tai puistojätettä 10 kg viikossa
 - paperi- ja kartonkipakkausjätettä 5 kg viikossa
 - lasipakkausjätettä 2 kg viikossa
 - metallipakkausjätettä ja muuta pienikokoista metallijätettä yhteensä 2 kg viikossa

Rakentamisen jätteet

Rakennus- ja purkujätteen haltijan on järjestettävä työmaan jätehuolto siten, että mahdollisimman suuri osa jätteestä voidaan etusijajärjestyksen mukaisesti valmistella uudelleenkäyttöön, kierrättää tai hyödyntää materiaalina esimerkiksi maarakentamisessa.

Rakennus- ja purkujätteen haltijalla tarkoitetaan rakennushankkeeseen ryhtyvää taikka päätoteuttajaa tai urakoitsijaa, jolle jätehuollon järjestämisvastuu on annettu sopimuksella tai muulla vastaavalla järjestelyllä.

Erilliskeräys on järjestettävä vähintään seuraaville jätteille:

1. betoni, tiili, kivennäislaatat ja keramiikka mahdollisuuksien mukaan lajiteltuina jätelajeittain;
2. bitumi ja kattuhuopa;
3. kipsi;
4. kyllästämätön puu;
5. metalli;
6. lasi;
7. **muovi**;
8. paperi ja kartonki;
9. mineraalivillaeriste;
10. asfaltti;
11. maa- ja kiviaines.

Vantaalainen työmaa lajitteli kalvomuovit puristimeen ja styroksit suursäkkeihin – Kaikki muovijäte ei silti kelvannut kierrätykseen

Toiveet ja todellisuus

Rakennusteollisuus on Suomessa merkittävä muovinkäyttäjä: sen osuus kaikesta käytetystä muovista on noin viidennes. Samaa suuruusluokkaa on muovin osuus rakennusjätteestä. Muovien erilliskeräys on kuitenkin ollut melko vähäistä.

Muovia käytetään tarvikkeiden suojaamiseen ja eristemateriaalina. Iso käyttökohde ovat erilaiset putket, kuten viemäri- ja ilmanvaihtoputket. Valtaosa työmaiden muovijätteistä on kertakäyttöistä pakkausmuovia.

”Muovijätettä ei ehkä kiloissa mitattuna tule paljon, mutta jos se pistetään kasaksi puristamatta, niin sehän on ison näköinen läjä kerrostalotyömaalla”, Lujatalon Noppa luonnehtii.

Asetus, joka velvoittaa keräämään erikseen rakentamisessa syntyvän muovijätteen, on ollut voimassa kohta kymmenen vuotta. Tavoitteeksi kirjattiin asetusta laadittaessa, että ainakin 70 painoprosenttia rakennus- ja purkujätteestä olisi tullut hyödyntää muuten kuin energiana vuoteen 2020 mennessä. Tänä päivänä keskimääräinen lajitteluaste työmailla jää kuitenkin 50-60 prosenttiin. Kierrätysaste on vielä pienempi, arviolta 35 %. Ero selittyy sillä, että iso osa puujätteestä päätyy energiakäyttöön.

<https://www.uusiouutiset.fi/vantaalainen-tyomaa-lajitteli-kalvomuovit-puristimeen-ja-styroksit-suursakkeihin-kaikki-muovijate-ei-silti-kelvannut-kierratykseen/>

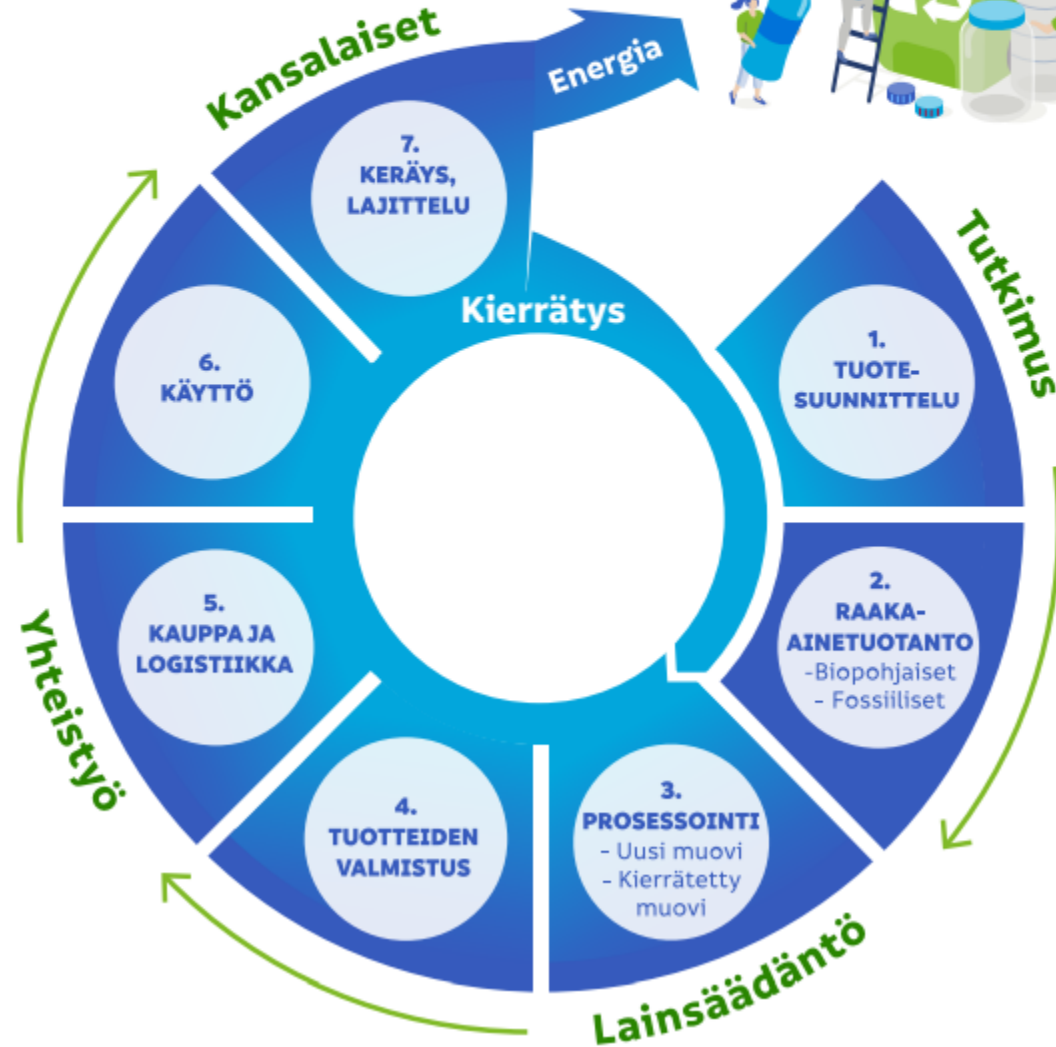
Suomen muovitiekartta

Tiekartta osoittaa suunnan kohti kestäväää muovin kiertotaloutta.

- Kokoa yhteen keinot joilla voimme
 - vähentää muoveista aiheutuvia haittoja
 - välttää turhaa kulutusta
 - tehostaa muovien kierrätystä
 - löytää korvaavia ratkaisuja.
- Ympäristöministeriö koordinoi; laaja yhteistyöverkosto toimeenpane.

MUOVIN ARVOKETJU

MUOVIN KIERTOTALOUS SUOMESSA

42 %
Muovipakkausten kierrätysaste v. 2019

92 %
Pantillisten muovipullojen palautusaste v. 2020

74,5 kt
kerättyä muovijätettä v. 2019*

*ei sis. rakentamisen ja teollisuuden muoveja

EU:N ASETTAMAT TAVOITTEET

Muovipakkausten kierrätysaste

50 % v. 2025

55 % v. 2030

Kaikki muovipakkaukset kierrätettäviä 2030 mennessä

Muovitielkartta

Muovitielkartan tavoitteena on muovin kiertotalouden läpimurto Suomessa vuoteen 2030 mennessä

TOIMENPITEET

Vähennetään roskaantumista, vältetään turhaa kulutusta

Tehostetaan merkittävästi muovijätteen talteenottoa

Otetaan käyttöön monipuoliset ja riittävät kierrätysratkaisut kerätyille muoville

Tehostetaan merkittävästi muovituotteiden kierrätettävyyttä ja kierrätetyn muovin käyttöä

Panostetaan muovia korvaaviin ratkaisuihin

Rakentamisen ja purkamisen muovit sekä maatalous- ja puutarhamuovit

Kansainvälinen yhteistyö

Lisätään tutkimustietoa muovien haitallisista terveys- ja ympäristövaikutuksista ja niiden ratkaisuista

Läpileikkaavat toimet

Kiitos!

macon
macon.fi

MUOVIN MATKA -TILAISUUDEN OHJELMA

klo 9-12

- Tilaisuuden avaus ja hankkeen esittely, Kuusamon kaupunki ja Macon Oy
- Muovien keräys jätelain mukaisesti, Johanna Alakerttula Macon Oy
- Muovien keräys ja kierrätys Suomessa, Katja Laitinen Suomen Uusiomuovi
- Muovijätevirrat, Aleksi Rautavuori Macon Oy
- Muovin kierrätys ja jatkojalostus, Mikko Ahokas Macon Oy
- Ideointi muovin tehokkaampaan keräämiseen ja hyödyntämiseen Kuusamon alueella
- Tilaisuuden yhteenveto ja jatkotoimenpiteet

